

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ: ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ 500 ΕΤΩΝ

του Γεώργιου Κουρκούτα

Δεν έχει δοθεί το απαραίτητο βάρος και η δέουσα σημασία για τον νεώτερο Ελληνισμό στο κορυφαίο γεγονός των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913. Δικαίως αυτή η **περίοδος χαρακτηρίστηκε ως ένα νέο 1821**, διότι η Ελλάς μέσα σε λίγους μήνες διπλασιάστηκε εδαφικά και πληθυσμιακά. Το θέμα της ελευθερίας μεγάλου μέρους των αλύτρωτων αδελφών σε Ήπειρο, Μακεδονία, νήσους Αιγαίου και Κρήτη επιλύεται με τις θυσίες των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, μετά από αιώνες προσδοκιών και δεκαετίες αγώνων.

Στο πλαίσιο των μαχών και των επιτυχιών του Ελληνικού Στρατού κορυφαία θέση κατέχει ο αγώνας για την απελευθέρωση της πρωτεύουσας της ενιαίας Ηπείρου, των Ιωαννίνων. Ένα γεγονός, που μετά την επική σύγκρουση γύρω από το Μπιζάνι, **κορυφώθηκε στις 21 Φεβρουαρίου 1913**. Στο Μπιζάνι αναδείχθηκε για μία ακόμη φορά η επιτυχής συνεργασία του στρατιωτικού ηγέτορος (Διαδόχου Κωνσταντίνου) με τους συνεργάτες του (διοικητές Μονάδων), αλλά και η άξια πολιτική ηγεσία της χώρας (πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος). Γι' αυτό και σε σύντομο χρονικό διάστημα επετεύχθησαν αξιόλογα αποτελέσματα.

Τα γεγονότα που οδήγησαν στην Απελευθέρωση των Ιωαννίνων.

Ο Ελληνικός Στρατός τον χειμώνα του 1912-1913 προέλασε στην Μακεδονία και στα βόρεια της Ηπείρου (ακόμη, τότε, η Ήπειρος ήταν ενιαία και δεν ήταν διχοτομημένη, όπως σήμερα) απελευθερώνοντας μάλιστα την πρωτεύουσα της Μακεδονίας, την Θεσσαλονίκη. Μία μεραρχία, υπό τον υποστράτηγο **Κωνσταντίνο Σαπουντζάκη**, δρούσε στα νότια της Ηπείρου.

Η εκκαθάριση των άλλων μετώπων έστρεψε τις Ελληνικές Δυνάμεις στην Ήπειρο. Οι άσχημες καιρικές συνθήκες και οι κακές επιλογές του Σαπουντζάκη υποχρέωσαν στις 19 Ιανουαρίου 1913 την κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου να αναθέσει την διεύθυνση των στρατιωτικών επιχειρήσεων του Μετώπου Ηπείρου στον ίδιο τον απελευθερωτή της Θεσσαλονίκης, τον **αρχιστράτηγο διάδοχο Κωνσταντίνο**.

Ο Κωνσταντίνος φρόντισε αμέσως να βελτιωθεί ο ανεφοδιασμός του στρατεύματος και να ξεκουραστεί το ταλαιπωρημένο προσωπικό των Μονάδων, ενώ παράλληλα προέβη στην ανασυγκρότησή τους. **Με τα μέτρα αυτά βελτιώθηκε κατακόρυφα η μαχητική ικανότητα του στρατεύματος.** Δίπλα στον αρχιστράτηγο βρισκόταν το Επιτελείο που είχε διευθύνει τις επιτυχημένες επιχειρήσεις στην Μακεδονία. Στο διάστημα Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 1913 η Στρατιά Ηπείρου διέθετε δύναμη 762 Αξιωματικών και 40.647 Οπλιτών, με 48 πολυβόλα και 93 πυροβόλα (σύμφωνα με στοιχεία του ΓΕΣ). Οι έναντι αυτής τουρκικές δυνάμεις αποτελούνταν από 4 Μεραρχίες συνολικής παρατακτής δυνάμεως 30.000 ανδρών και 112 πυροβόλων, στις αρχές Φεβρουαρίου 1913 .

Στο Χάνι Εμίν Αγά, νοτίως των Ιωαννίνων, λίγο πιο μπροστά από το απόρθητο Μπιζάνι, σχεδιάστηκε από τον διάδοχο Κωνσταντίνο και το

Επιτελείο του μία αριστοτεχνική επίθεση: παραπλανητική επίθεση κατά του Μπιζανίου και ταυτόχρονα παράκαμψη με άλλες δυνάμεις και είσοδος στην πρωτεύουσα της Ηπείρου από τα νότια. **Ο Θρυλικός μαύρος καβαλάρης** (από την Κύμη Ευβοίας) **ταγματάρχης Ιωάννης Βελισαρίου** εκμεταλλεύεται την αδράνεια των Τούρκων και εισέρχεται νύχτα στα Ιωάννινα, επικεφαλής του 9ου Τάγματος Ευζώνων. Γίνεται ο νέος Ήρωας του Ελληνισμού. Οι Τούρκοι βρίσκονται σε αδιέξοδο και συνθηκολογούν.

Στις 21 Φεβρουαρίου 1913 τα Γιάννενα είναι ελεύθερα. **Ο Εσάτ Πασάς, ο Οθωμανός διοικητής της πόλεως**, και ο Τουρκικός Στρατός παραδίδονται στον διάδοχο Κωνσταντίνο, ο οποίος εισέρχεται επικεφαλής του νικητή Στρατού στην Πρωτεύουσα της Ηπείρου. Η πόλη των θρύλων και των παραδόσεων (όπως είναι το επίσημο σύνθημα που συναντά ο σημερινός επισκέπτης της πόλεως) μετά την τουρκική κατάκτηση 483 ετών (από το 1430 που περιήλθε στους Οθωμανούς Τούρκους κατακτητές), σχεδόν 5 αιώνων, ξαναγινόταν για πάντα Ελληνική.

Η εκκρεμότητα εις βάρος της ιστορικής αλήθειας.

Η αγνωμοσύνη και ο καιροσκοπισμός κάποιων πολιτικών αρχών της περιοχής Ιωαννίνων κατά το παρελθόν οδήγησαν στην συστηματική απόσιωπηση της αναφοράς στον στρατηλάτη και απελευθερωτή της πόλεως Κωνσταντίνο. Άλλαξαν τα ονόματα οδών ή πλατειών που θύμιζαν τον επικεφαλής του Ελληνικού στρατού το 1913! Επιχειρήθηκε μία προσπάθεια (με επιτυχία ως τα σήμερα) σβησίματος της Ιστορίας: **ο Ελληνικός Στρατός δεν είχε αρχηγό στην νίκη στα Γιάννενα**, ο τότε λαός των Ιωαννίνων δεν υποδέχθηκε κανέναν αρχιστράτηγο διάδοχο και τους στρα-

τιώτες του, τόσοι πίνακες και φωτογραφίες με την είσοδο του Κωνσταντίνου στην πόλη δεν υπήρξαν ποτέ! Όλα αυτά δεν υπήρξαν ποτέ, δεν έγιναν ποτέ!

Και εδώ επιχειρείται ο πνευματικός ευνουχισμός ενός λαού μέσα από την αλλοίωση ή το σβήσιμο του παρελθόντος. Και στην στάση ή απόφαση κάποιων αρχών στα Ιωάννινα (και αυτών που επέβαλαν με γνώμονα την κομματική ιδιοτέλεια και τον καιροσκοπισμό, αλλά και των υπολοίπων που δεν αντέδρασαν σε αυτήν την στάση ή ανέχθηκαν την ιστορική αλλοίωση) επιβεβαιώνεται η φράση του Τζωρτζ Όργουελ, ότι **«όποιος ελέγχει το παρελθόν, ελέγχει και το μέλλον»**. Αλλά η Ιστορία δεν αλλάζει, παρά τις σκοπιμότητες: το 1913 επικεφαλής του Στρατού μας που εισήλθε στα Ιωάννινα ήταν ο διάδοχος Κωνσταντίνος.

Το καθήκον μιας πόλεως προς την Ιστορία της

Σε μία πόλη (τα Ιωάννινα) που φιλοξενεί την προτομή του (αναγνωρισμένου ως διαπράξαντος πλήθος εγκλημάτων ακόμη και από τους συναγωνιστές του) Άρη Βελουχιώτη-Κλάρα, του πρωταγωνιστή σε διχαστικές περιόδους για τον Ελληνισμό Ελευθερίου Βενιζέλου (πρωθυπουργού της εποχής που αρχιστράτηγος ήταν ο Κωνσταντίνος), τον ανδριάντα του πρωθυπουργού Ιωάννη Κωλέττη και τόσων άλλων προσωπικοτήτων που είχαν τον δικό τους ρόλο στην Ιστορία, αλλά αποτέλεσαν αφορμή για διαμάχη, γιατί να συνεχίζεται η ιστορική αδικία με στόχο τον αρχιστράτηγο Κωνσταντίνο; Ο οποίος (αυτό το αναγνωρίζουν και οι αντίπαλοι του) υπήρξε τμήμα της Ελληνικής Ιστορίας, όπως οι προαναφερθέντες.

Βέβαια, θα πει κάποιος ότι δεν απουσιάζει η προτομή του τότε αρχιστρατήγου Κωνσταντίνου από την περιοχή Χάνι Εμίν Αγά (όπου ήταν το Στρατηγείο του 1913), αλλά μπορούμε να πούμε ότι εκεί δεν μπορούσε να δράσει ο πολιτικαντισμός, καθώς είναι περιοχή υπό τον έλεγχο της 8ης Μεραρχίας, της 8ης Ταξιαρχίας σήμερα), αλλά **η μεγάλη αγνωμοσύνη αφορά τον αστικό ιστό της πόλεως**, όπου κάποιοι έσβησαν οδούς και πολιτείες που υπενθύμιζαν ποιος ήταν ο απελευθερωτής της πόλεως, ο ηγέτης του νικηφόρου Ελληνικού Στρατεύματος τον Φεβρουάριο του 1913 στην Ήπειρο και τα Ιωάννινα. Ως τότε θα συνεχίζεται η ιστορική αλλοίωση; Απελευθέρωση των Ιωαννίνων χωρίς αναφορά στον απελευθερωτή ηγέτη; Και μετά περιμένουμε να σέβονται την Ιστορία μας οι ξένοι, ενώ εμείς ανεχόμαστε τέτοιες αδικίες;

Ας ελπίσουμε ότι σύντομα θα αποκατασταθεί η αδικία αυτή που θίγει την μνήμη εκείνων των ηρωικών εποχών.